

Lausunto

20.4.2026

VN/30583/2023
VN/30583/2023-MMM-
313

Asiantuntijalausunto
Sami Tantarimäki
Erityisasiantuntija
Maa- ja metsätalousministeriö

Asia: Maa - ja metsätalousministeriön lausunto ympäristövaliokunnalle asiaan VNS/2025 vp Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko

Ympäristövaliokunta on pyytänyt maa- ja metsätalousministeriöltä lausuntoa.

Maa- ja metsätalousministeriö esittää lausuntonaan seuraavan:

Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriön (jäljempänä MMM) johdolla laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä (MMM, SM, PLM, VM, OKM, LVM, TEM, STM, YM), hyödyntäen paikkatietoa ja maaseutututkimusta sekä osallistaen sidosryhmiä laajasti. Selonteko antaa ajantasaisen ja kokonaisvaltaisen kuvan maaseutumaisten alueiden (jäljempänä maaseutu) tilasta, keskeisistä muutostekijöistä ja pitkän aikavälin visiosta vuoteen 2040, sekä asettaa poikkihallinnollisia tavoitteita ja suosituksia nykyisen kehityssuunnan muuttamiseksi. Näiltä osin selonteko täydentää muita kansallisen tason strategisia asiakirjoja.

Selonteko osoittaa, että ympäristö- ja ilmastopolitiikan vaikuttavuus, hyväksyttävyyden ja toteutuskyky Suomessa ovat vahvasti sidoksissa maaseutuihin, niiden ihmisiin, elinkeinoihin ja paikalliseen toimijuuteen sekä asumisen edellytyksiin. Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan, luonnonsuojelun, vesien hoidon, maankäytön sekä kulttuuriympäristöjen tavoitteet konkretisoituvat ja niitä toteutetaan laajasti maaseuduilla. Ilman elävää ja asuttua maaseutua käy haastavaksi saavuttaa ympäristöministeriön ja muiden hallinnonalojen keskeisiä maaseudun toimintaan kytkeytyviä kansallisia tavoitteita. Maaseudun erityispiirteet tunnistava asuntopolitiikka ja rakennetun ympäristön ohjaus on tärkeässä asemassa, kuin myös poikkihallinnollinen ja sektorit ylittävä monitasoinen yhteistyö.

Maaseutu on monimuotoinen kokonaisuus, joka kattaa haja-asutusalueita, kyliä ja taajamia, kuntia ja kaupunkeja, tuotannollisia alueita sekä merkittäviä luonto- ja kulttuuriympäristöjä, maisemia, jotka ovat ihmisten ylläpitämiä. Maaseudun elinvoima rakentuu väestöstä, paikallisista yhteisöistä, yrityksistä ja niiden toimintaedellytyksistä. Suomen alue- ja yhdyskuntarakenne on edelleen vahvasti maaseutumainen: noin 95 prosenttia maan pinta-alasta on maaseutua (kaupunki-maaseutuluoitus), jossa asuu vakituisesti runsas neljännes väestöstä ja osa-aikaisesti yli puolet suomalaisista. Maaseuduilla toimii merkittävä osa maamme yrityskannasta ja alkutuotannosta (yht. 40 %). Mikäli toteutunut väestökehitys jatkuu ennallaan, voi työikäisen väestön määrä vähentyä 20 prosentilla tulevan vuosikymmenen aikana. Kuitenkin useat kansalliset tavoitteet (esim. ruokajärjestelmän kestävyys, ennallistaminen, metsäbiotalous, huoltovarmuus) ovat riippuvaisia siitä, miten maaseutu toimii. Selonteko täydentää muun muassa Kansallista ruokastrategiaa 2040, jonka tavoitteena on kestävä ruokajärjestelmä ja siihen kytkeytyvää ruokapoliittista selontekoa, luomalla rakenteelliset edellytykset niiden pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamiselle sekä tukemalla huoltovarmuutta.

Nopeat ja yhtäaikaisten muutokset väestökehityksessä, palveluverkoissa, saavutettavuudessa, asuntomarkkinoissa ja rahoituksen saatavuudessa aiheuttavat erityisiä kerrannaisvaikutuksia maaseuduilla, maaseudun väestöön ja elinkeinoihin. Laajemmin vaikutukset koskettavat koko yhteiskuntaa. Selonteko korostaa paikkaperustaisten ja erilaisille alueille soveltuvien ratkaisujen tarvetta. Maaseudulla arki, asuminen, liikkuminen ja palveluiden saavutettavuus rakentuvat eri reunaehdoin kuin tiiviimmässä kaupunkiympäristössä. Kansalaisyhteiskunnalla on maaseuduilla kriittinen rooli. Näiden erojen tunnistaminen ja huomioon ottaminen maankäytön, rakentamisen ja asuntopolitiikan ohjauksessa kuin myös ympäristö- ja ilmastotavoitteiden (ml. kiertotalous) ohjauksessa on kriittistä. Myös niillä on vaikutusta tyytymättömyyden maantieteen ilmiön voimistumiseen ja luottamuksen heikentymiseen. Maaseudun toimijat ovat osa

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

ratkaisua, mutta hajautettu toimintaympäristö ja toimijakenttä edellyttää erityistä huolta esimerkiksi ohjauksen välineiden kohderyhmien, toimenpiteiden ja ehtojen suunnittelussa.

Selonteko tarjoaa ympäristövaliokunnan tehtäväkentän kannalta olennaisen ja ajankohtaisen kokonaiskuvan niistä tarkemmista maaseudun yhteiskunnallisista reunaehdoista, joissa toteutuu ja joihin vaikuttavat myös Suomen ilmasto- ja ympäristöpolitiikka, luonnonsuojelu, vesienhoito, maankäyttö, rakentaminen, kiertotalous ja kulttuuriympäristöjen suojelu. Selonteko osoittaa, että valtaosa näihin tavoitteisiin liittyvistä maankäytöllisistä, ekologisista ja sosiaalisista vaikutuksista kohdistuu erityisellä tavalla maaseuduille, joissa erityisesti työikäinen väestöpohja ohenee ja joissa sijaitsee keskeinen osa luonnonvaroista, ekosysteemeistä, kulttuuriympäristöistä ja infrastruktuurista. Sillä, miten maaseutu toimii, miten sen asuttavuus mahdollistetaan ja miten sen väestökehitys jatkuu, on merkitystä myös ympäristövaliokunnan tehtäväkentälle sekä laajemmin Suomen huoltovarmuudelle ja kokonaisturvallisuudelle.

Maaseudut ympäristö- ja ilmastopolitiikan toteutusalueina

Selonteon keskeinen viesti ympäristövaliokunnan kannalta on, että ilmasto- ja ympäristöpolitiikan vaikuttavuus, hyväksyttävyyden ja toimeenpanokyky ovat ratkaisevasti sidoksissa maaseutujen toimivuuteen, asuttavuuteen ja paikallislähtöiseen toimintaan. Ilmastonmuutoksen vaikutukset kohdistuvat erityisesti maaseudulla sijaitseviin luonnonvarasektoreihin ja infrastruktuuriin, joissa tulvariskit, sään ääri-ilmiöt sekä maa- ja metsätalouden uhat lisääntyvät alueellisten haavoittuvuuksien mukaisesti. Nämä edellyttävät paikallislähtöistä varautumista. Erityisen alttiita ovat tietyt maakunnat sekä saamelaiselinkeinot, kuten poro- ja kalatalous, joiden toimintaedellytykset heikkenevät ilmastonmuutoksen edetessä.

Ilmastotavoitteet, energiasiirtymä, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, ennallistaminen sekä vesien ja merien suojelu edellyttävät laajaa maankäyttöä, pitkäjänteistä hoitoa ja paikallista sitoutumista. Näitä tavoitteita ei voida toteuttaa kestävästi, oikeudenmukaisesti tai kustannustehokkaasti, mikäli maaseudun väestökehitys jatkaa nykyisen kaltaisena, tai negatiivinen kierre voimistuu heikentäen elinkeinollisia, sosiaalisia ja yhteisöllisiä toimintaedellytyksiä. Selonteko tuo esiin, että ympäristön tila, luonnonvarojen kestävä käyttö ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen eivät ole irrallisia kysymyksiä, vaan sidoksissa siihen, miten maaseudut toimivat ajatellen arjen sujuvuutta, elinkeinojen kehittämistä, paikallisten yhteisöjen toimintaedellytyksiä ja yhdyskuntarakennetta.

Asuntopolitiikka ja rakennettu ympäristö: kerrannaisvaikutukset ympäristötavoitteisiin

Selonteko korostaa, että suomalainen maaseutu on edelleen ennen kaikkea asumisen maaseutua. Elävä ja asuttu maaseutu on edellytys sille, että infrastruktuuria voidaan ylläpitää, ympäristöä hoitaa, kulttuuriympäristöt ja maisemat säilyttää sekä ilmasto- ja ympäristötoimia ja -tavoitteita toteuttaa käytännössä. Millä tavalla Suomi toteuttaa Euroopan komission periaatetta ”oikeus jäädä” kotiseudulleen (eng. ”Right to Stay”), on kriittinen ja kaikkia hallinnonaloja koskeva asia.

Maankäytön, rakentamisen ja asuntopolitiikan osalta selonteko nostaa esiin ympäristövaliokunnan kannalta kriittisen kokonaisuuden: maaseutualueiden asuntomarkkinoiden toimimattomuus, rakennuskannan ikääntyminen ja alhaiset vakuusarvot estävät energiatehokkuus-, korjausrakentamis- ja sopeutumistoimia sekä vaikeuttavat ilmasto- ja ympäristötavoitteiden toteutumista. Selonteossa tunnistetaan, että rakennuksissa on laajaa teknistä korjaustarvetta, mutta peruskorjausten käynnistymistä vaikeuttavat rahoituksen saatavuus, heikot vakuusarvot ja kotitalouksien rajallinen investointikyky. Tämän seurauksena teknisesti mahdollinen peruskorjaus muuttuu monin paikoin taloudelliseksi korjausvelaksi, vahvistaa polarisaatiokehitystä, heikentää elinkeinotoimintaa ja sen kehittämistä sekä maaseudun talouden rakenteiden uudistamista.

Asuntokannan peruskorjauksen edistäminen on keskeinen osa maaseutujen asuttavuuden, kohtuuhintaisen asumisen ja rakennetun ympäristön kestävyysvahvistamista. Pitkän aikavälin korjausrakentamisen strategiset toimet, energiatehokkuuden parantaminen ja esteettömyysratkaisut ovat välttämättömiä, mutta edellyttävät maaseuduille soveltuvia rahoitus- ja tukimalleja. Ilman näitä maaseuduille kohdistuvat ilmasto- ja energiapolitiittiset vaatimukset edelleen lisäävät asumiskustannuksia, energiaköyhyyttä ja eriarvoisuutta sekä heikentävät hyväksyttävyyttä kestävyssiirtymälle. Nähdään, että asuntokannan peruskorjausta, energiatehokkuutta ja sosiaalisesti oikeudenmukaista siirtymää tukevat ratkaisut edellyttävät EU- ja kansallisten rahoitusvälineiden yhteensovittamista ja maaseudun väestön ja toimijaverkoston parempaa tuntemusta. Kokonaisuudessa EU:n Sosiaalisen ilmatorahaston (SCF) mahdollisuudet ovat maaseutujen näkökulmasta olennaisia, koska ilmasto- ja energiasiirtymän kustannukset kohdistuvat maaseuduilla suhteellisesti voimakkaammin asumiseen ja liikkumiseen. Selonteossa nostetaan esiin vastuullisen purkamisen ja purkuavustusten hyödyntämistä osana asuntopolitiikkaa sekä tarvetta ohjattuun ja hallittuun rakennuskannan sopeuttamiseen niin, että se palvelee myös maaseudun elinvoiman uudistamista ja esimerkiksi kuntien älykäästä sopeutumista. Rakennetun ympäristön kehittämisen, peruskorjauksen ja purkamisen ratkaisut vaikuttavat suoraan ympäristö-, ilmasto-, asuntopolitiikan kuin myös maaseudun kehittämisen ja elinvoiman uudistamisen tavoitteisiin, joilla taas on kerrannaisvaikutuksia kansallisiin tavoitteisiin liittyen esimerkiksi ruokajärjestelmää, metsätaloutta, metsäbiotaloutta, kiertotaloutta, luonnon ennallistamista ja huoltovarmuutta. Niiden onnistuminen edellyttää

myös asuntopolitiikalta ja rakennetun ympäristön ohjauksesta poikkihallinnollista ja maaseudun erityispiirteitä tunnistavaa ja huomioivaa lähestymistapaa.

Energiasiirtymä ja maankäyttö: paikallisen hyväksyttävyyden merkitys

Energiasiirtymän konkreettiset vaikutukset, kuten tuuli- ja aurinkovoiman sijoittuminen, bioenergian tuotanto, siirtoverkkojen rakentuminen sekä mineraali- ja maa-ainestoiminta, kohdistuvat pääosin maaseudulle. Näiden hankkeiden onnistuminen edellyttää paikallista hyväksyntää, osallisuutta sekä ympäristöoikeudenmukaisia menettelyjä ja niiden vahvistamista. Maankäyttö maaseudulla mahdollistaa energiasiirtymää mahdollistaa, mutta siitä aiheutuvat hyödyt ja haitat on jakautettava yhteiskunnassa oikeudenmukaisesti. Selonteko korostaa maaseutuvaikutusten arvioinnin ja kerrannaisvaikutusten tunnistamisen tärkeyttä ja ratkaisuja, jotka näkyvät ja tuntuvat myös maaseudun arjessa.

Selonteko korostaa, että ilman paikallista toimijuutta ja pitkäjänteisiä rakenteita energiasiirtymä uhkaa lisätä alueellista polarisaatiota ja heikentää puhtaan siirtymän ja ympäristötavoitteiden toteutusta. MMM:n hallinnonalan ja Suomen CAP-suunnitelman (2023–2027) EU:n osarahoittaman maaseuturahoituksen kautta on tuettu, sekä maaseutupolitiikan kautta tutkittu ja edistetty sellaisia paikallislähtöisiä ratkaisuja (esim. biokaasu), jotka yhdistävät oikeudenmukaisella tavalla niin puhtaan siirtymän ja ympäristötavoitteet, elinkeinot, paikalliset yhteisöt kuin yhdyskuntarakenteen kehittämisen.

Luonnon monimuotoisuus ja kulttuuriympäristöt maaseudun arjessa

Suurin osa ennallistamisen toimenpiteistä kohdistuu maaseudulle: soihin, metsiin, maatalousympäristöihin, rannoille, tuntureille ja vesistöjen valuma-alueille. Vaikutukset vaihtelevat alueittain. Keskeinen viesti selonteossa on, että luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ei ole vastakohta elävälle ja asutulle maaseudulle, vaan edellyttää sitä. Elinvoimaiset yhteisöt, toimivat elinkeinot ja asuttu ympäristö mahdollistavat pitkäjänteisen luonnonhoidon, maisemien säilymisen ja ennallistamistoimien jatkuvuuden.

Selonteon osallistamisprosessin, Luonnonvarakeskuksen toteuttama ennallistamisen maaseutuvaikutusten arvioinnin (Latvala, Voutilainen, & Vihinen 2026) sekä alkuvuodesta toteutetun avoimen Voxit-keskustelun tulokset osoittavat, että ennallistamiseen suhtaudutaan maaseudulla pääosin myönteisesti. Tavoitteiden ja toimenpiteiden onnistuminen kuitenkin edellyttää todellisia vaikutusmahdollisuuksia paikallisille toimijoille, maaseutuvaikutusten arviointia ja siihen pohjautuvia ratkaisuja, osaamisen vahvistamista sekä oikeudenmukaisia menettelytapoja (ml. velvoitteiden ja korvausten tasapaino). Paikallisesti toteutettuna ennallistamistoimia voidaan kytkeä laajemmiksi kokonaisuuksiksi, esimerkiksi valuma-alueittain, mikä parantaa vaikuttavuutta, hyväksyttävyyttä ja mahdollistaa maankäytön yhteensovittamisen eri tarpeiden välillä. Parhaimmillaan ennallistaminen voi myös tavoitteiden mukaisesti vahvistaa maaseudun elinvoimaa ja synnyttää uutta liiketoimintaa, mikä kuitenkin edellyttää elinvoima-, yrittäjyys- ja työllisyysvaikutusten seurantaan luonnontieteellisten indikaattoreiden lisäksi ja tarkemmalla maaseudun toimintaa kuvaavalla tilastoinnin tasolla (kaupunki-maaseutuloukitus).

Luonnon monimuotoisuuden edistämisessä METSO-, SOTKA- ja Helmi-ohjelmat ovat osoittautuneet vaikuttaviksi. Suomessa on noin 30 000 hehtaaria perinnebiotooppeja hoidon piirissä, niihin kuuluvat niityt edellyttävät jatkuvaa hoitoa. Helmi-ohjelman tavoitteena on 52 000 hehtaaria. CAP-suunnitelman tavoitteena on, että vuoteen 2027 mennessä hoidossa olisi noin 38 000 hehtaaria perinnebiotooppeja ja luonnonlaitumia.

Maaseuduilla sijaitsee merkittävä osuus Suomen kulttuuriympäristöistä ja maisemista, joiden säilyminen ja hoito kytkeytyvät tiiviisti maa- ja metsätalouteen, asumiseen ja paikalliseen kansalais- ja elinkeinotoimintaan. Selonteko osoittaa, että kulttuuriympäristöt eivät ole vain suojelukohteita, vaan aktiivinen osa ja kiinteästi kytkeytyvä maaseutujen elinvoimaan, toimintaan ja elinkeinoihin (ml. matkailu ja luonnosta lähtevä hyvinvointi).

Vesien ja merien suojelu kytkeytyy maaseudun kehittämiseen ja elinkeinoihin

Selonteko tuo esiin maa- ja metsä- ja kalatalouden roolin vesienhoidossa ja pohjavesien suojelussa. Vesien hyvän tilan saavuttaminen on käytännössä riippuvaista maaseutujen toimivista elinkeino- ja yhdyskuntarakenteista, valuma-aluekohtaisista ratkaisuista, paikallisesta osaamisesta ja ihmisistä.

EU:n maaseuturahoituksella on tuettu merkittävästi ympäristö- ja ilmastotavoitteiden toimeenpanoa. Yleishyödyllisiin ympäristö- ja ilmastoinvestointeihin on rahoitettu 270 hanketta (12,5 milj. €), joilla edistetään ilmastomuutoksen hillintää ja sopeutumista, luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja luonnon monimuotoisuutta. Lisäksi luonnonvara- ja luonnon monimuotoisuuden yhteistyö- sekä ilmastoyhteistyöhankkeita on rahoitettu 130 kappaletta (19,5 milj. €) ja ympäristöteeman tiedonvälityshankkeita 58 kappaletta (7,1 milj. €). EU-rahoituksella on saavutettu merkittävä vipuvaikutus paikallisen toimeenpanon, vastinrahoituksen ja talkootyön kautta.

Vesienhoidossa CAP-suunnitelma ja Ahti-ohjelma tukevat valuma-aluekohtaisia ratkaisuja. NOUSU-ohjelmassa on toteutettu vaelluskalojen kulkureittejä, ja niiden vaikuttavuutta on vahvistettu maaseuturahoituksella rahoitetuilla tukirakenteilla, kuten jokikunnostuksilla ja paikallisilla yhteistyöverkostoilla. Yhdessä EU:n maaseuturahoitus ja NOUSU-ohjelma muodostavat ympäristövaliokunnan näkökulmasta vaikuttavan ja monistettavan kokonaisuuden luonnon monimuotoisuuden, vesienhoidon ja ilmastotavoitteiden toteuttamisessa.

Maaseutupolitiikka ympäristöpolitiikan ja kestävän kehityksen politiikan tukirakenteena

Maaseutupolitiikka on itsenäinen, poikkihallinnollinen ja laaja-alainen politiikkalohko, jonka toiminta perustuu lakiin (1413/2011). Se kuuluu MMM:n vastuulle (920/2025), mutta palvelee maaseututiedolla kaikkia hallinnonaloja (laaja maaseutupolitiikka). Sitä ohjaa valtioneuvoston asettama poikkihallinnollinen ja sektorit ylittävä maaseutupolitiikan neuvosto, joka kokoaa ja yhteensovittaa yhteiskunnallisesti merkittäviä maaseutuun liittyviä erityiskysymyksiä. Se ei ole aluekehittämisen alajärjestelmä tai päällekkäinen rakenne, vaan kulkee sen rinnalla, Se ei ole aluekehittämisen alajärjestelmä tai päällekkäinen rakenne, vaan sen rinnalla kulkeva ja täydentävä. itä palvelleen. Maaseutupolitiikan KERÄ-verkosto keskittyy vuosina 2024–2027 kestävyyskysymyksiin ja muun muassa koordinoi kansallista Kestävän kehityksen viikkoa, paikallisen kestävyystyön aktivoimien alustana. Teemaviikon puitteissa on viidessä vuodessa toteutettu yli 1 000 tapahtumaa, 130 kunnassa ja 17 maakunnassa. Verkosto toimii tiiviissä yhteistyössä Kestävän kehityksen toimikunnan kanssa ja osana eurooppalaista kestävän kehityksen viikkoa.

Poikkihallinnolliset tavoitteet ja suositukset

Selonteko sisältää viisi poikkihallinnollista tavoitekokonaisuutta ja niihin kytkeytyviä suosituksia on 23. Tavoitteet ja suositukset on laadittu ja yhteensovitettu laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä. Niitä on tarkennettu lausunto- kierroksen pohjalta. MMM korostaa tavoitteiden ja suositusten kytkeytyvyyttä. Maaseutujen systemaattinen tunnistaminen ja huomioon ottaminen politiikan suunnittelussa ja toimeenpanossa on kriittistä kaikilla hallinnonaloilla. Maaseutuvaikutusten arvioinnin säännönmukaistaminen (suositus 22) sekä maaseututiedon systemaattinen kokoaminen ja analysointi korostuvat (suositus 19). Alla erityisiä nostoja:

Suositus 6 korostaa seuraavan EU-rahoituskauden kansallista valmistelua, monipuolisen maaseudun kehittämisen turvaamista ja EU:n osarahoituksen suuntaamista maaseudun elinvoiman uudistamiseen. Se painottaa poikkihallinnollisen koordinaation varmistamista, maaseudun kehittämisessä jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämistä (Leader. Älykkäät kylät, maaseutuverkosto, elinvoimakeskukset) sekä maaseutuvaikutusten arvioinnin sisällyttämistä valmisteluun. Keskeistä on tunnistaa ja hyödyntää maaseutualueiden olemassa olevat resurssit ja vahvistaa paikallislähtöisiä toimijuutta sekä välttää uusia päällekkäisiä rakenteita. Painotetaan synergioiden edistämistä, paikallislähtöisen toimijuuden vahvistamista ja tasapainoista kaupunki–maaseutu-vuorovaikutusta.

Suositus 8 koskee yhteisötaloutta. Se nostaa esiin yleishyödyllisten ja yhteisöllähtöisten yhteiskunnallisten yritysten merkityksen maaseutujen kestävyys siirtymässä sekä tarpeen kehittää niiden rahoitusmahdollisuuksia ja mahdollistaa pidempiaikaiset pilottikoikeudet.

Suositus 9 keskittyy skaalautuvien kiertotalouden mallien ja hajautettujen energiayhteisöjen edistämiseen maaseudun talouden rakenteiden uudistamisessa, kestävässä kehityksessä ja huoltovarmuuden vahvistamisessa. Paikallistasoiset ravinteiden kierrätyksen ratkaisut, agroekologiset symbioosit ja uusiutuvan energian yhteisöt tukevat samanaikaisesti ruoka-, energia-, ilmasto- ja ympäristöpoliittisia tavoitteita sekä paikallis- ja aluetaloutta.

Suositus 10 koskee maaseudun asuttavuutta ja arjen sujuvuutta. Suositus linkittyy vahvasti EU-komission periaatteeseen ”oikeus jäädä”. Suosituksessa painotetaan maaseutumaisille alueille soveltuvia peruspalveluratkaisujen, maaseudun asukkaiden kuulemisen ja osallistamisen merkitystä sekä rakennetun ympäristön ja hyvän elinympäristön kehittämistä myös maaseuduilla. Keskeistä on varmistaa maaseutujen asuttavuus.

Suositus 12 korostaa paikallista osallisuutta, oikeudenmukaisuutta ja hyväksyttävyyttä kestävyys siirtymän toteuttamisessa. Maaseuduilla sijaitsevien luonnonvarojen, maaseudun maankäytön ja niistä syntyvien yhteiskunnallisten ja taloudellisten hyötyjen sekä niistä aiheutuvien haittojen oikeudenmukainen jakautuminen edellyttää ympäristöoikeudenmukaisia menetelmiä.

Suositus 13 korostaa maaseudun kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan toimintaedellytysten turvaamista tunnistamalla niiden kriittinen rooli maaseuduilla ja yhteiskunnan resilienssin, ympäristönhoidon, osallisuuden ja luottamuksen rakentamisessa sekä järjestötoimijoiden kohtaamia rakenteellisia haasteita.

Suosituksessa 16 esitetään maaseudun seurantakeskuksen kehittäminen pysyväksi, poikkihallinnollisesti palvelevaksi tiedon koonnin, analyysin ja seurannan rakenteeksi, tunnistamalla valtionhallinnon asiakirjojen vahva kaupunki- ja aluetason fokus sekä esim. aluetason (NUTS3) keskiarvojen taakse hukkuva tieto maaseuduista. Kyse ei ole uusi organisaatio, vaan tavoitteena on tuottaa ajantasaista, alueellisesti tarkemmin erittelevää ja paikkaperustaista tietoa

maaseudun toiminnan kehityksestä, muutostekijöistä ja politiikkatoimien vaikutuksista päätöksenteon tueksi. Seurantakeskus tukisi muun muassa tiedolla johtamista ja parantaisi eri hallinnonalojen kykyä tunnistaa maaseutualueisiin kohdistuvia erityisiä vaikutuksia, esimerkiksi ympäristö-, ilmasto-, maankäyttö- ja yhdyskuntarakenteen ohjausvälineiden osalta: maaseutuvaikutusten arvioinnin säännönmukaistamista.

Poliittiset linjaukset tehdään hallitusohjelmien yhteydessä, ja yksityiskohtaiset rahoituspäätökset tehdään julkisen talouden suunnitelmien ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen puitteissa. Eduskunnan kirjelmän pohjalta laaditaan selonteon tarkempi toimeenpanosuunnitelma.

Liitteet Diaesitys

Jakelu YmV@eduskunta.fi